

Suomi-Äidin sylissä.

30.5.1981 tapasivat Mikko Niskanen ja Martta ensimmäisen kerran, ja jo reilu kaksi viikkoa myöhemmin 16.6. allekirjoitettiin Käpykolon vuokrasopimus. Tässä välillä olivat Ihmisyyden tunnustajien toiset kesäkurssit, jolloin veljillä oli tilaisuus tavata toisiaan ja keskustella uudesta elämänvaiheesta. Martta tiedusteli, ketkä kaikki olisivat mukaan lähdössä eli voitaisiinko hankkeeseen ryhtyä. Vaikka 10 000 markan kuukausivuokra aika lailla hirvitti, varsinkaan kun töistä uudella paikkakunnalla ei luonnollisesti ollut juuri tietoa, oli innostus päästä yhteen niin suuri, ettei perääntyminen tullut kysymykseen. Käpykolon vuokrasopimus astui voimaan 15.8., ja mukaan lähtivät Joroisten, Varkauden ja Hammaslahden veljeskotien asukkaat sekä osa Ahosenniemen veljistä, muutamia veljiä Joensuusta sekä Impi Renvall Turusta, joka teki ratkaisunsa yli 70 vuoden kunnioitettavassa iässä. Syksyllä 1981 Käpykolossa asui kaikkiaan 26 henkeä. Martan varsinainen muuttopäivä oli 24.9.

Muutamia meistä siirtyi Käpykoloon jo noin viikkoa ennen varsinaisen vuokra-ajan alkamista paikkoja siivoamaan, sillä keittiö, sauna ja monet muut tilat kaipasivat perusteellista kuurausta, ennen kuin asumista saattoi ajatellakaan. Siivoojien muistiin on jäänyt, että heidän saapuessaan oli Käpykolossa parhaillaan koiranäyttely. Tulokkaita oli vastassa joukko sinikielisiä haukkujia, jotka häntää heiluttaen toivottivat heidät tervetulleiksi.

Ahosenniemen ryhmästä eivät kaikki muuttaneet, vaan sinne jäi seitsemän pääasiassa myöhemmin mukaan tullutta veljeä. Pääsyynä tähän järjesteltyyn oli, ettemme tahtoneet luopua ryhmämme syntymäkodista emmekä tahtoneet sitä tyhjilleenkään jättää. Niinpä osa väestä jäi Ahosenniemelle taloa pitämään. Tämä päätös osoittautui erittäin viisaaksi tulevien vuosien kuluessa. Tulevan talven ja kevään mittaan tapahtui sitten jonkun verran vaihtelua, niin että jotkut siirtyivät välillä Käpykolosta Ahosenniemelle ja toiset päinvastoin. Tämä johtui osaksi työllisyssyistä, tai sitten oli muuten tarpeen vaihtaa maisemaa.

Käpykolo oli kaikkine erikoisuuksineen, taideteoksineen ja tietysti kuuluisan omistajansa vuoksi tunnettu turistikohde. Mikko Niskasen kanssa sovimme, että samalla kun esittelimme vieraille omaa kulttuuriryötämme, esittelisimme myös itse paikkaa ja sen yksityiskohtia. Saimmekin vuokraisännältämme opaskoulutusta tietääksemme, mitä kaikkea tulisi kävijöille kertoa. Niinpä sitten vierailijat saivat samalla kertaa tutustua sekä Mikon Kahdeksassa Surmanluodissa käyttämiin housuihin kuin Aseeton Suomi - taidenäyttelyyn.

Vieraita kävikin paljon jo samana syksynä. Heitä kävi yksittäin, perheittäin sekä pienempinä tai suurempina ryhminä. Jopa 60 hengen porukoita saapui bussilla, ja usein sai monta opasta olla yhtäaikaan liikkeellä.

Näistä opastetuista vieraskäynneistä kehkeytyi Käpykolon ajan yksi tärkeimmistä valistustyömuodoista, ainakin mitä yleisömmäriin tulee. Työ keskittyi lämpimään vuodenaikaan, talvet olivat hiljaisempia. Se oli hyvää koulua meille, jotka oppaina toimimme. Saimme tavata paljon erilaisia eri tavoin ajattelevia ihmisiä ja vastaila monenlaisiin kysymyksiin. Käpykolon päärakennuksen alakerrassa oli kirjanmyyntipöytä, jonka ääreen vieraat myös johdatettiin, ja aina silloin tällöin meni kaupaksi kirja tai lehti. Esim. vuoden 1982 Väinämöisen kesänumero tuli loppuunmyytyksi.

Oman lukunsa vierailijoiden vastaanottamisessa muodostivat jo edellä mainitut ryhmät, mikä oli jälleen uutta työssämme. Muun muassa eri ammattiryhmät, eläkeläiset ja lähellä sijaitsevan Peurungan kuntoutuskeskuksen sotaveteraanit tekivät ryhmämatkoja Käpykoloon. Taidenäyttelyyn ja yleensä taloon tutustumisen lisäksi pyydettiin ryhmien taholta yleensä keskustelutilaisuutta, jossa joku esittelisi työtämme ja vastaisi kysymyksiin. Tämä työ lankesi alkuvaiheessa Martan osalle. Kun matkailijaryhmä oli asettunut saliin istumaan, astui Martta esiin ja alkoi puhua vapaasti teosofiasta, aseettomuudesta, vuorisaarnasta ja yleensä kaikesta siitä, miksi Ihmisyyden tunnustajat -liike oli olemassa ja mitä työtä se teki.

Kysymyksiä esitettiin ja niihin saatiin vastauksia. Muun ryhmän osuus jäi paljolti musiikintekijöiden varaan, jotka esittivät kauniita lauluja tilaisuutta virkistämään. Joskus puhelimmekin keskenämme, että mitähän tapahtuisi, jos joutuisi yhtäkkiä tuollaisen ehkä kriittisenkin suuren ryhmän eteen ilman papereita puhumaan, ja vielä ihmiselämän tärkeimmistä asioista. Montako minuuttia kestäisi, kunnes jalat pettäisivät alta ja kaatuisi pyörtyneenä lattialle. Tällaisia ajatuksia joskus syntyi Martan työtä katsellessa, kun hän yleisön edessä esiintyi.

Onneksi on kuitenkin niin, että monet pelot ja epävarmuudet, joita ihminen taakkanaan kantaa, ovat tshittan eli dramatisoivan mielikuvituksen aiheuttamia harhoja. Vieläpä on niin, että useat niistä ovat hyvin pinnalla sieluntilassamme, vaikka niiden kuvittelee olevan oman olemuksensa syvimpiä ominaisuuksia. Jo pienellä harjoituksella ja mielensä rohkaisemisella voi saada jonkinlaista yliotetta esiintymiskammosta, epävarmuudesta ja muista sen kaltaisista esteistä. Toisaalta on tietysti aina muistettava, ettei kristosofinen valistustyö ole koskaan rutiinia eikä siihen voi niin suhtautua. Siinä työssä ollaan tekemisissä ihmisen sielullisten voimatodellisuuksien kanssa, joilla on aina oma vaikutuksensa.

Kristosofinen työ tulee kohtaamaan vastustusta periaatteessa niin kauan, kuin kristushenki ei ole maailmassa määräävässä asemassa, ja tämän vastustuksen tulee työntekijä aina kohtaamaan, mutta siinä on kyseessä hieman eri asia kuin oman mielikuvituksen aiheuttamat pelot ja luulot. Niinpä tässäkin kohtaa alkoi Martta vähitellen jakaa vastuuta meille muillekin kannustaen itse kutakin yleisön eteen oppimaan.

Erityisen koskettavina jäivät mieleen sotaveteraanien vierailut. Ehkä voisi kuvitella, että heidän taholtaan olisi tullut kovaa kritiikkiä edustamaamme aseettomuusihannetta kohtaan, sillä aseettomuuskysymys on se asia, joka joskus herättää vastustusta sellaisissakin ihmisissä, jotka muuten työhömmä suhtautuvat myötämielisyydellä. Näin ei kuitenkaan ollut laita veteraanien suhteen, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Veteraanien taholta saimme usein lämmintä ymmärtämystä aseettomuustyöllemme, sillä

he jos ketkä tietävät, mitä sota on ja miten se ihmiseen vaikuttaa. Nämä todelliset sota-asiantuntijat eivät siis millään muotoa olleet sotaintoilijoita. He olivat varmasti saaneet sodasta ja aseista tarpeekseen ymmärtäen rauhan merkityksen paljon paremmin kuin me nuoremmat, joiden keskuudessa intoilua vielä esiintyy.

Niinpä kun tiedotusvälineistä seuraa jonkun nuoremman polven kenraalin pitämää puolustustahtoa ja -intoa uhkuvaa puhetta veteraanijuhlissa, ei voi olla ajattelematta, ettei se ainakaan kaikilta osin lähellekään vastaa kuulijoiden tunteja ja näkemyksiä. Veteraanien taholta saimme ymmärrystä näkemyksellemme, ettei työemme ole suunnattu heitä eikä ketään ihmisiä vastaan, ei sotilaitakaan, vaan kyse on sellaisen tulevaisuuden rakentamisesta, jossa ei enää jouduttaisi sodan kurimukseen. Sotavammojakin voidaan ennaltaehkäistä, ja siihen rauhan työ juuri tähtää. Jos nuorempikin polvi osaisi yhä enemmän omaksua sodan kokeneiden ihmisten näkemyksiä, merkitsisi se aimo askelta Suomelle sen tiellä aseettomuuden ihannetta kohti.

3.10.1981 järjestimme varsinaisen tupaantuliaisjuhlan, johon osallistui oman väen ja kauempaa tulleiden aatteen ystävien lisäksi myös lukuisasti paikkakuntalaisia. Arviolta paikalla oli noin 200 henkeä, eli ylivoimaisesti suurin määrä, mitä missään Ihmissyyden tunnustajien tilaisuudessa oli ollut.

Juhlaohjelma oli seuraava: Alussa tyttöjen kuoro esitti laulun ”Terve, terve Väinämöinen”, sitten olivat Martan avaussanat, Erkki Saarilehdon huilunsoittoa, jonka jälkeen Jouni Marjanen ja Erik Gullman lausuivat kansanrunoja. Sitten oli vuorossa Raija Nenonen, joka lauloi laulun ”Aamu ihmissydämen”, jonka jälkeen Ari Kastegren lausui kirjoittamiaan runoja. Jälleen oli vuorossa musiikkia, ensin Riitta Pietilä esitti ”Neidon laulun” ja sitten Juha Saarilehto ja Jari Ronkainen laulun ”Yksinäinen kulkija”. Tämän jälkeen oli vuorossa runoelma ”Ihmissyyden tunnustajat”, esittäjänä Varkauden ryhmä, jota seurasi Paavo Hirvosen runo ”Nuorkansa”. Tyttöjen kuoro lauloi kolmen laulun sikermän, jonka jälkeen oli

Pekka Peltolan puheenvuoro rauhasta. Sitten Risto Toivanen esitti laulun ”Romanssi”, ja päätteeksi Joensuusta muuttaneet tytöt esittivät laulun ”Rakkautta vaan”.

Ohjelma oli mielestämme onnistuneesti tasapainotettu, niin että siinä oli vakavaa asiaa, taidetta ja huumoria sopivassa suhteessa. Juhlaan sisältyi lisäksi kahvi- ja ruokatarjoilu. Kyläläiset ottivat ohjelmiston hyvin vastaan, olivatpa keränneet pienen rahasummankin, 200 markkaa, tupaantuliaislahjaksi. Kirjoja myytiin toistakymmentä kappaletta ja lisäksi lehtiä. Mikko Niskanen ei ollut paikalla, mutta Kalervo Lehtonen toi hänen puolestaan kukkatervehdyksen. Mieleen jäi, että juhlassa vallitsi voimallinen tunnelma.

Pian avajaisten jälkeen oli Käpykolossa ensimmäinen varsinainen yleisöesitelmätilaisuus. Martta luki Pekka Ervastin esitelmän ”I Korinttolaiskirjeen 13. luku”. Vierasta yleisöä oli 10 henkeä. Myöhemmin lukijoina oli muitakin. Esitelmätilaisuuksia pidettiin sunnuntaisin talvikausina, ja niistä tiedotettiin paikallislehdessä.

21.10. pidettiin yleisölle tarkoitettu teosofinen keskustelutilaisuus, mutta yhtään vierasta ei saapunut lehti-ilmoituksesta huolimatta. Tätä työmuotoa ei juuri pitemmälle jatkettukaan. Huomasimme keskustelutilaisuuksia syntyvän paremmin niin, että ryhmät tulivat oma-aloitteisesti kuin niin, että me olisimme niitä itse järjestäneet.

4.11.1981 pidimme, Risto Toivanen ja allekirjoittanut, Äänekosken peruskoulun luokalla teosofian oppitunnin. Ohjelmassa oli alustus, kysymyksiin vastaamista ja musiikkia. Lähipäivinä oli ohjelmassa vielä neljä muuta tuntia. Tämä oli tietävästi ensimmäinen hapuileva yritys aloitella kouluvierailutoimintaa, josta sitten vuosia myöhemmin sukeutui eräs tärkeimmistä jollei tärkein kanava esitellä teosofis-kristosofista elämänymmärrystä.

Niissä harvoissa esitelmä- tai keskustelutilaisuuksissa, joita ympäristökunnissa järjestimme, oli yleisöä vaihtelevasti, monasti

kuitenkin kohtalaisen mukavasti. Ollessamme esim. Konginkankaan Lionsklubissa kertomassa toiminnastamme oli paikalla muutamia kymmeniä kuulijoita. Tilaisuudesta jäi mieleen, että aseettomuudesta puhuminen herätti hieman vastasoutua ja muutenkin ilta oli mielenkiintoinen.

Pohjanoteeraukseksi taas voisi nimittää esitelmätilaisuutta Viitasaarella, joka oli määrä pitää jonkun pankin kokoushuoneessa. Tultuamme paikalle kävi niin, ettei kukaan tullut avaamaan meille ovea, joten emme päässeet sisään kokoushuoneeseen. Tästä ei tosin ollut mitään haittaa, sillä yhtään kuulijaakaan ei saapunut paikalle. Odottelimme aikamme raikkaassa talvisäässä ja palasimme kotiin vähin äänin.

Ehkä on syytä hieman perustella, miksi tulin antaneeksi tälle luvulle otsakkeen ”Suomi-Äidin sylissä”, sillä kyllähän aikaa Käpykolossa ja sen jälkeisiäkin vuosia voisi huoletta kutsua työn vuosiksi kuten Hammaslahden aikaakin. Ensimmäisenä perusteena tulee mieleen Käpykolon sijainti Kytänsalon saaren rannalla. Pohjoisella puolella kohosi metsäinen kalliorinne, joka antoi suojaa talven puhureita vastaan. Jos kulki kyllin pitkälle rinteeseen laelle, avautuivat upeat näköalat yli suomalaisen järvimaiseman. Syyskesällä metsä tarjosi satoaan marjojen ja sienten muodossa, eikä niitä löytääkseen tarvinnut kauas kulkea, eli välistä syntyi väistämättä jonkinlainen paratiisitunnelma. Ryhmän kolmelle lapselle, jotka Käpykolossa viettivät ikävuodet kolmesta kuuteen, olisi tuskin voinut kuvitella viihtyisämpää kasvuympäristöä. ”Martta-mummin” kanssa metsässä kävellessään he joskus mummilleen lausahivatkin: ”Älä istu tuon kiven tai kannon päälle, siinä on tonttu.” Eikä ollut vaikea luonnonhenkiä näkemättömänkään kuvitella, että kaikenlainen metsänväki sellaisessa paikassa viihtyi.

Rakennusten eteläisellä puolella avautui kapeahko Pyyrinlahti, jonka auringonpaisteessa kimaltelevan pinnan saattoi nähdä heijastuksena ruokasalin katossa, sillä päärakennus sijaitsi tuskin kymmenen metrin päässä rannasta. Keväällä viimeisten jäiden lähtiessä jäähileiden helinä kantautui parvekkeen oven kautta

ruokasaliin sisälle kertoen auringon lämmön voittaneen jälleen talven kylmyyden. Asuinympäristömme oli omiaan osaltaan aikaansaamaan tunteen, että olimme päässeet Suomi-Äidin syliin, Väinämöisen siiven alle. Se myös varmasti kirvoitti kalevalaishenkistä sävel- ja kuvataidetta sekä kirjallisia tuotteita ja soi puitteet kaiken tuotetun esittämiseksi.

Toinen ja vakavampi peruste otsakkeelle on, että ulospäin tehtävä valistustyö keskittyi paljolti Käpykolon alueelle, niin erikoiselta kuin se saattaa kuulostaakin, ja temppele- sekä opiskelutyö korostui entisestäänkin. Ihminen ihmiselle -tilaisuuksia, esitelmiä tai muita valistustyötapahtumia Käpykolon ulkopuolella oli vain muutamia. ”Aseeton Suomi” -näyttelytoiminta jatkui ensimmäisen talven, ja sekin keskeytyi keväällä 1982.

Oli tullut aika vetäytyä kuin sisäänpäin, opiskella, keskittää voimaa, rakentua henkeen. Temppele-ilta oli kuutena ja kesäaikaan seitsemänä päivänä viikossa ja talvisina maanantai-iltoina opiskelu, joka oli kestoltaan temppele-iltaa pitempi. Pisimmän opiskelun muistan kestäneen kello 18.00:sta noin kello 23.00:een eli noin viisi tuntia. Siinä joutuivat koetukselle niin aivot kuin istumalihaksetkin, jotta jaksoi pysyä tarkkana koko ajan. Martan työ ei siis Käpykolossa mitenkään helpottunut, päinvastoin hänen taakkansa entisestään kasvoi, sillä hänen vastuunsa oli raskas. Olihan hänen koetettava saada ryhmä sisäistämään kristosofinen tietous ja vuorisaarnan ihanteet mahdollisimman perusteellisesti, jotta sillä olisi valmiutta astua valistustyön saralle entistä varmempana ja tehtävästään tietoisempaan. Jokainen ryhmän jäsen oli yksilö ja enemmän tai vähemmän voimakas alemmassa luonnossaan. Kuinka siis saada erilaiset luonteet sopimaan yhteen ilman ristiriitoja ja kuinka saada tajunnat taipumaan ihanteen mukaiseen persoonallisista tavoitteista luopumiseen silloinkin, kun ensimmäinen ihanteeseen tutustumisen aiheuttama taivastila oli ohi ja edessä oli jokahetkinen pyrkimys voittaa vastaan nousevia karmallisia taipumuksia, persoonallisen onnen toiveita, sukupuolivoimia, jotka ihmistä helposti viskelevät jne. Henkisestikin katsoen olimme siis mitä suurimmassa määrin kuin Suomi-Äidin sylissä eli Martan opetusten katveessa. Martta

joutuikin vastaamaan suurimmasta osasta temppele-illojen puheosuuksia, sillä meillä muilla ei vielä ollut kovinkaan paljon sanottavaa. Musiikkitarjonta noissa illanistujaisissamme oli sen sijaan runsasta. Alussa ja lopussa laulettiin yleensä yhdessä, ja jossain välissä illan aikana pienemmät kokoonpanot esittivät lauluja joko kitaran tai pianon säestyksellä. Musiikki virkisti iltaa ja kohotti mieliä ymmärtämään sen työn tärkeyttä, jota oltiin tekemässä. Sanotaan, että kertailten elämä etenee. Niinpä voi ajatella Käpykolon ajan eräällä tavalla olleen ryhmänä tapahtuvaa kertausta sille työlle, jota Martta teki Varkaudessa. Hänhän oli kotona kuin ympyrän keskellä ja hänen luokseen saapui ihmisiä ympäri Suomen. Samoin emme mekään Käpykolossa olleet millään muotoa ihmisistä erillämme, kuten jo on tullut esille. Ihmisiä kävi paljon, ja jokaisella oli omat mietteensä ja mielipiteensä, joihin olimme tilaisuudessa tutustumaan.

Edellä oli puhe, että myös taidenäyttelytoiminta keskeytyi keväällä 1982. Siinä suhteessa tehtiin kuitenkin sellainen poikkeus, että 13.2.1984 näyttely pystytettiin erääseen kaupunginkirjastoon, jossa sattui hieman huvittava episodi. Tasavallan presidentin puoliso rouva Tellervo Koivisto vieraili samalla paikkakunnalla aikomuksenaan tutustua myös kaupungin kirjastoon. Kirjaston henkilökunta ilmeisesti jotenkin säikähti ajatusta, että tunnettu vieras joutuisi näkemään näyttelymme, ja taulut poistettiin seiniltä 21.2. Tuskinpa rouva Koivisto humanina kulttuuri-ihmisenä taiteestamme olisi järkyttynyt, päinvastoin ehkä positiivisesti yllätynyt, mutta jälleen tunnettua henkilöä tahdottiin ”suojella” joutumasta ihmisyyssaatteen kanssa tekemisiin. Ovat ne vaan nämä vuorisaarnan ihanteet niin kovin vaarallisia, saattoi vain todeta. No niin, kaikenlaista sitä tälläkin hengentyön saralla sattuu, ja kaikesta voi aina jotain oppia.

Eräs ”työmuoto”, joka noiden vuosien 1981–1985 aikana vauhdittui, oli lehdistön kautta työllemme saatu julkisuus. Olivathan lehdet aiemminkin tehneet joitakin juttuja etenkin Aseeton Suomi -

näyttelyistä, mutta nyt sekä valtakunnalliset että huomattavat maakuntalehdet ja myös jotkut aikakauslehdet antoivat mielestämme kiitettävästi palstatilaa yhteisöstämme kertoville artikkeleille monine kuvineen. Kirjoitusten sävy oli voittopuolisesti positiivinen, ainakaan työtämme ei nähty minkäänlaiseksi uhkaksi yhteiskunnalle, vaikkemme asevelvollisuuslakia hyväksyneet emmekä noudattaneet. Pikemminkin meidät ehkä nähtiin uusia rakentavia ihanteita esille tuovaksi tekijäksi. Artikkeleissa tuli aina esille kristosofian pääkohtia: vuorisaarna, aseettomuus, jälleensyntyminen ja karma, Pekka Ervastin nimeä unohtamatta. Sitä kautta saivat lukijat ainakin jonkinlaisen kosketuksen kristosofiaan, saivat ainakin tietää, että sellainenkin henkilö kuin Pekka Ervast oli Suomessa elänyt ja työtä tehnyt.

Kuten sanottu, kirjoittelu oli pääosin sävyiltään myönteistä, mutta poikkeuksiakin oli. Eräs aikakauslehti julkaisi artikkelin, jossa ryhmäämme kuvattiin värikkäin sanakäantein eikä mielestämme mitenkään positiivisessa sävyssä. Jutun tekijä oli free lance -toimittaja, emmekä tienneet, mille lehdelle hän juttunsa myy. Meitä artikkeli lähinnä huvitti, ja muistuu mieleen, että näytimme lehteä myös Mikko Niskaselle, josko tämä järkyttyisi nähdessään, minkälaisen porukan haltuun oli Käpykolonsa uskonut. Eihän Mikko paljon nähneenä ja julkisuutta kokeneena jutusta välittänyt, naurahteli vain, kuten arvata saattoikin.

Keväällä 1982 oli television vuoro esitellä Ihmisyyden tunnustajien työtä. TV2:en Ajankohtaisessa kakkosessa oli ohjelma ryhmästämme, ja se ilahdutti ja rohkaisi meitä kovasti, sillä tuntui, että työllämme oli ollut vaikutusta. TV on voimakas väline, ja sillä voi saada paljon hyvää aikaan, jos niin halutaan. Meillä on ollut monesti puhetta siitä, kuinka jännittävän ja samalla ylevän draamaelokuvan saisikaan H. P. Blavatskyn elämästä tehtyä nykyajan taloudellisilla ja teknisillä resursseilla. TV:n kautta tuon suuren sielun ihmeelliset elämänvaiheet sitten voisi saattaa suuren yleisön tietoisuuteen. Sellainen elokuva voisi avata tuhansien ihmisten silmät katselemaan elämää aivan uudella tavalla.

Kaikkiaan julkaisivat lehdet noina vuosina vähän vajaa 30

suurempaa artikkelia Ihmisyyden tunnustajista. Lisäksi oli pienempiä kirjoituksia ja omia mielipidekirjoituksiamme eri lehdissä. Kiitos työmmestä saamasta huomiosta kuuluu osaltaan luonnollisesti itse Käpykololle, jolla jo sinällään oli julkisuusarvoa. Osaltaan oli huomion syynä varmasti myös ryhmämme koko, sillä kovin yleistä ei ollut, että niinkin iso joukko asui yhdessä ja vielä yhteistaloudessa, joka seikka onkin usein herättänyt ihmetystä. Tietysti oli suuri merkitys myös sillä okkultisella voimalla, jota Martta edusti, mutta tämä syy on sitä laatua, että se on useimpien ihmisten katseilta salassa. Se on todellisuus hengen näkymättömässä maailmassa.

KäpykOLON aika oli siis siinäkin mielessä tärkeä vaihe, että se oli kuin ponnahduslauta, joka nosti kristosofisia perusasioita edes jonkinasteiseen yleiseen tietoisuuteen. Suuri kiitos tästä kuuluu valppaalle lehdistölle, joka osasi nähdä, mitä ajassa tapahtuu. Meidän ihmisyyden tunnustajien tavoitteena on aina ollut saattaa kristosofian suuret totuudet mahdollisimman monien ihmisten ulottuville, sillä ihmisten oppaaksi ja rohkaisuksi ne on tarkoitettu. Kaukana siitä, että kristosofiaa pitäisi jotenkin suojella pitämällä se piilossa. Suotavinta olisi, että mahdollisimman moni ihminen olisi tilaisuudessa saamaan sielulleen sitä elämän leipää, jota mestareiden viisaus voi tarjota. Käsittääkseni ainoa järkevä tapa suojella mestareiden sanomaa on huolehtia siitä, että kirjojen tekstit säilyvät muuttumattomina, jolloin opetukset ovat aina kaikessa kirkkaudessaan pyrkijöiden käytettävissä. Toinen tärkeä asia on, ettemme työssämme mitätöi ja madalluta vuorisaarnan ihanteita ja muita mestareiden neuvoja, vaan annamme niiden loistaa, vaikka itsemme tuntisimme kuinka puutteellisiksi tahansa.

KäpykOLON aika oli monella tavalla rikasta aikaa. Saimme kokea mitä kauneimpia ja ylevimpiä hetkiä, jolloin yhteenkuuluvaisuuden ja veljeyden tunne oli lähes käsin kosketeltava. Toisaalta noihin vuosiin sisältyy kriisitilanteita, sekä ulkoapäin aiheutuneita että, se täytyy sanoa, myös itse aiheutettuja, jolloin ahdistus ja tuska sielussa oli melkein kestänytöntä. On helppoa luetella jonkin juhlatilaisuuden ohjelmasisältöä ja muita senkaltaisia asioita, mutta kuinka kuvata

tuskan täyttämiä hetkiä niin, että niistä osaisi antaa edes jotenkin totuudenmukaisen kuvan. Yhden ihmisen näkökulma ei mitenkään voi olla täysin objektiivinen, se on pakosta jossain määrin subjektiivinen näkemys tapahtuneista, mutta silti tuntuu tärkeältä tuoda esiin elämämme eri puolia. Ehkä niistä on apua tuleville pyrkijöille, jotka veljeskoteja tahtovat perustaa. Täytyy vielä muistaa, että yhteisömme jäsenet kokivat tuon ajan siten eri tavoin, että joillekin osui elämän vaikea ajanjakso juuri noihin vuosiin; taas jollekin toiselle tuo ajanjakso oli ehkä jonkinlaista taivastilaa juuri eletyn vaikean vaiheen jälkeen. Nämä erilaiset henkilökohtaiset sieluntilat luonnollisesti värittävät niitä muistikuvia, jotka noista vuosista ovat mieleen jääneet.

Kuten kaikki kristosofiseen kirjallisuuteen perehtyneet tietävät, on sekä näkymättömässä että näkyväisessä maailmassa voimia, jotka kaikin keinoin vastustavat Kristuksen opin puolesta tehtävää työtä koettaen estää ihmisiä vapautumasta oman itsekkyytensä ja alemman luontonsa kahleista. Näiden voimien kanssa Martta oli ollut vastatusten ennenkin, ja myös Käpykolon vuosina tapahtui muutaman kerran, että pimeä maailma teki voimakkaamman rynnistyksen Marttaa ja työtämme vastaan.

9.12.1981 aamuyöllä joutui Martta vaikeaan tilaan, suuren sisäisen tuskan valtaan. Tila kesti noin neljä tuntia, joista yksi tunti oli erikoisen vaikea. Tuntui kuin hengitystä ja sydämen toimintaa yritettäisiin katkaista ja Martta oli menettää tajuntansa useaan otteeseen. Koko ryhmä oli valveilla ja paikalla, ja koetimme auttaa parhaamme mukaan, vaikka kukaan ei oikein tiennyt mitä tehdä. Välillä kutsuimme Marttaa nimeltä, kun näytti, että hänen tajuntansa aikoo häipyä jonnekin kauas. Martta vastasi, mutta ääni tuntui tulevan kuin maan alta. On vaikea kuvailla niitä pelon ja epätoivon tunnelmia, joita mielessä liikkui noiden kauhuntuntien aikana. Jostain varmaan tuli ylimääräinen voima-annos itse kullekin, jotta tuo vaikea tilanne jaksettiin läpikäydä. Noin klo 5.45 tilanne helpotti ja Martta täysin uupuneena sanoi pimeyden alkavan väistyä valon

tieltä. Sitten koko huoneen ja meidät siellä olevat täytti rauha ja hiljaisuus.

Tuon yön tapahtumia voi hyvin nimittää jonkinlaiseksi henkiseksi synnytysprosessiksi tuskineen ja kipuineen, sikäli kuin näin miespuolisena ihmisenä osaa synnytyistä kuvitella. Synnytysvertaus kuitenkin sopinee, sillä niin kuin äidin sanotaan pian unohtavan kivut ja vaikeudet sen ilon vuoksi, jonka vastasyntynyt lapsi tuo mukanaan, niin Marttakin suhteellisen nopeasti toipui yön koettelemuksista, vaikka tietyn lepoajan se tietysti vaati. Kovin pitkiä aikoja ei kuitenkaan lepäilemään jouduttu, sillä samana päivänä Erik Gullman, Risto Toivanen ja Ari Kastegren kävivät esitelmämatkalla Jyväskylän yliopistolla, jossa Erik piti esitelmän Kalevalasta kahdeksan hengen kuulijakunnalle. Myös kotona oli tilaisuus yhdeksälle suolahtelaiselle kuvataiteilijalle, jotka kävivät tutustumassa. Ja etteivät päivän työt olisi aivan kesken loppuneet, kävi Käpykolossa vielä Keskisuomalaisen toimittaja tekemässä juttua. Hän haastatteli Marttaa ja muitakin veljiä. Päivä, tai pitäisi kai sanoa vuorokausi, oli vilkas ja työntäyteinen.

Vaikka pahin olikin aamuyöllä koettu, kesti ahdistavaa aikaa sillä kertaa vielä vajaa kaksi viikkoa, ja vasta 22.12. talvipäivänseisauksen aikaan klo 1.00 ja jo osin edellisenä iltana Martta tunsu tilanteen laukeavan. Valvoimme yöllä jonnekin klo 2.00:een ja lauloimme yhdessä Martan laulun ”Isä kiitosta annamme sulle”, ja autuaallinen rauhantunne lepäsi jokaisen sielussa.

Parin päivän päästä olikin jouluaatto, ja myös Ahosenniemen väki oli saapunut yhteiseen joulunviettoon. Ilta alkoi jouluateriaalla lauluineen sekä näytelmäesityksellä ja jatkui pitkälle aamuyöhön saunoen ja keskustellen. Mikko Niskanen oli myös läsnä, ja hän sai meiltä joululahjaksi itse tehdyn flanellipaidan. Tunnelma oli lämmin ja koskettava, jota vielä korosti edellä koetut vaikeat viikot.

29.12. teki Kaavin kunnanvaltuusto päätöksen myydä Ahosenniemen koulun meille. Koululle oli nimittäin aiemmin ilmaantunut ostajaehdokas ja kunta halusi realisoida koulukäytöstä poistuneen rakennuksen. Meillä oli vuokralaisina etuosto-oikeus, ja Martta piti tärkeänä, ettei ryhmän syntymäkodista, jossa niin paljon

oli tapahtunut, mm. ensimmäiset kesäkurssit, luovuttaisi. Varsinainen kauppakirja on päivätty 2.9.1982 eli tasan neljä vuotta Ahosenniemen koulun avajaisjuhlan jälkeen. Silloin koulu eli viralliselta nimeltään Kaivolammin tila siirtyi Martan henkilökohtaiseksi omaisuudeksi 32.000 markan hinnalla. Omistajaksi tarvittiin yksityishenkilö, sillä mitään rekisteröityä yhdistystä tai muuta siihen verrattavaa ns. juridista henkilöä meillä ei ollut.

Uutta vuotta 1982 otettiin sitten vastaan suuremmalla joukolla. Paikalla oli väkeä Varkaudesta, Joroisista, Joensuusta jne. Oli monenlaista ohjelmaa: musiikkia, runoutta ym. Puolenyön lähestyessä siirryttiin pihalle, jossa oli pieni ilotulitus, ja sen jälkeen lauloimme tähtitaivaan alla Martan laulun ”Minä laulan kansoille maan...”, josta on muodostunut kaikissa uudenvuoden vastaanottajaisissa noudatettu perinne.

Helmikuussa 1982 sai ensi-iltansa Mikko Niskasen ohjaama elokuva ”Ajolähtö”. Ennen ensi-iltaa oli 5.2. kutsuvierasnäytäntö, johon meidätkin oli kutsuttu. Esitys oli Jyväskylässä, jonne läksimme suurella joukolla vain muutamien jäädessä lasten kanssa kotiin. Myöhemmin Mikko kysyi Martan mielipidettä elokuvasta. Martta vastasi jotenkin niin, että ”kyllä sinä olet hyvä ohjaaja, aiheet ja ihmiskuvaus ovat hyviä, mutta ihanteita puuttuu”. Viimemainitulla lauseella Martta viittasi niihin traagisiin kohtaloihin, joita osalla ”Ajolähdön” pojista oli elokuvan lopussa. Martta olisi toivonut valoisampia näkymiä aikuiselämäänsä aloittaville nuorille miehille. ”No, odotahan”, vastasi Mikko ”seuraavassa elokuvassani on ihanteita ja rakkautta”. Hän ei mitenkään pahastunut Martan pienestä kritiikistä.

Mikon käydessä Käpykolossa Martta ja Mikko keskustelivat monet kerrat elokuvista, elämästä yleensä, teosofiasta ja ties mistä ja aina hyvässä ja ystävällisessä hengessä. Mikon vierailut olivatkin eräänlaisia pieniä merkkitapauksia. Hän oli karismaattinen ja värikäs persoona tuoden mukanaan tuulahduksen ja kuulumisia ’suuresta maailmasta’.

Erään kerran, kun olimme pitämässä temppeili-iltaa, aukesi salin ovi yllättäen ja Mikko seisoj oviaukossa huudahtaen kuuluvalla äänellään: ”Valoa kohti!” Tapahtuma synnytti tietysti iloisen puheensorinan ja kuulumisia vaihdettiin. Jos talossa oli ollut ruisleiväntekopäivä Mikon vieraillessa, sai hän usein lähtiessään leivän matkaevääksi. Humoristiseen tyyliinsä hän kerran totesikin, että ”minulla on kuusi keittiötä, mutta yhdestäkään ei saa ruokaa”. Kun joku ryhmämme lapsista keksi kutsua Mikkoa ”Uppiniskaseksi”, kertoi Martta tietysti Mikolle, minkä lempinimen tämä oli saanut. Nimitys huvitti Mikkoa kovasti, ja hän sanoi sen osuneen aika lailla kohdalleen. Kaikkiaan ottaen jäi meille mukavat muistot Mikko Niskasesta, ja uskon hänenkin olleen tyytyväinen vuokralaisiinsa. Sanoihan hän joskus myöhemmin tavatessamme, että ”teidän aikananne Käpykolo kukoisti”.

Yhteydenpitoimme ei siis päättynyt vuokrasuhteen päättyessä, vaan Mikko vieraili tulevassa kodissamme muutamia kertoja. Viimeisen kerran Martta ja Mikko tapasivat kesäkuussa 1989, jolloin Mikko oli jo vakavasti sairas.

Paitsi ulkoapäin tulleita kriisejä ja vaikeuksia, joista lisää tuonnempana, aiheutimme itse itsellemme ja erityisesti Martalle ylimääräistä vaikeutta. Jokainen asiaa kokenut tietää, ettei henkinen pyrkimys ja siveellinen itsekasvatus ole helppoa. Joskin pyrkijän sielussa asuu kaipuu henkiseen tietoon ja kristuselämän tuomaan sisäiseen rauhaan, on hänen rinnassaan myös toinen sielu, kuten jo Goethe aikoinaan kirjoitti, joka halajaa viihdykettä ja persoonallista onnea hengen elämän tuomien vaatimusten vastapainoksi. Ehkä raskaankin työpäivän jälkeen odotti illalla toinen työ, temppeili-ilta johon piti terästäytyä, vaikka sielu ja ruumis olisivat jo kaivanneet lepoa ja rentoutumista. Asia oli kaksipiippuinen. Yhtäältä kyllä ehdottomasti ymmärrettiin temppelityön välttämättömyys; elämään olisi tullut suuri aukko ilman sitä. Asiat olivat kiinnostavia ja Martan asioita valaistessa oli kristosofiseen tietouteen otollista syventyä. Toisaalta taas hengen elämän moraalinen vaativaisuus, jota Martta

myös toi esiin, jotenkin hirvitti alempaa luontoa, joka kamppaili helpompaan elämään tähtäävien tottumusten ja taipumusten kanssa. Tämä ristiriita yksilön elämässä aiheutti joskus persoonallisten vapauksien ottamista, joihin, jos ne veivät ihmisen liikaa syrjään pyrkimyksestä, joutui Martta puuttumaan.

Ryhmässä oli voimakkaita persoonallisuuksia; ehkä voi sanoa, että jokainen oli omalla tavallaan voimakas. Voimakkaiden, keskenään erilaisten luonteiden yhteiselämä ja -työ ei aina sujunut kitkatta. Tämä synnytti vastakkainasetteluja, jotka, paitsi että tuntuivat jännitteenä koko ryhmässä, aiheuttivat Martalle tuskaa ja kärsimystä. Yhteistä kaikissa vaikeissa tilanteissa oli, että Martta hengen edustajana joutui aina tavalla tai toisella tulilinjalle ja hän joutui ongelmia selvittämään. Hänellä oli siihen työhön sekä taitoa että rohkeutta ja myöskin veljien luottamus puolellaan, mutta helppoa se ei silti koskaan ollut, sillä kuten sanottu, se ei ollut vain ulkoapäin neuvomista, vaan hajottavien voimatodellisuuksien ottamista omaan sieluun sekä ruumiiseen ja niiden muuntamista.

Suuri syy siihen, että nuo vaikeat tilanteet silloin ja myöhemminkin useimmiten päättyivät onnellisesti, oli se kuitenkin vilpitön perusasenne, joka ryhmämme jäsenissä vallitsi. Se teki mahdolliseksi, että Martta saattoi puhua ja asioita selvittää ja me halusimme kuunnella ja mennä eteenpäin. Martan puhe työn tärkeydestä ja pyrkimyksen välttämättömyydestä työn edellytyksenä saavutti vastakaikua, sillä aate oli meille rakas ja sen puolesta haluttiin työtä tehdä. Ryhmässä vallinnut vilpitön halu yrittää oli Martan kannalta tärkeä. Se oli ehto hänen työilleen, sillä ei voi kyllin korostaa sitä seikkaa, ettei Martta puuttunut kenenkään tahtoon. Hän antoi tuota sanoisiko jyrkkäsävyistä ohjausta ihmiselle vain niin kauan kuin tällä oli halu yrittää ja palata oikealle tielle. Jos Martta huomasi ihmisen asenteen tässä suhteessa muuttuneen, ei hän enää samalla tavalla ohjausta antanut. Tuo ihminen tunsikin ehkä silloin elämänsä helpommaksi ja vapaammaksi, mutta ei arvannut, että se samalla merkitsi kristushengestä loittonemista. Joskus loittoneminen sitten johti ihmisen eroon ryhmästä ja yhteisestä työstä. Hengen elämä on aina vapaaehtoista, vaikka se kuuluukin ihmiselle

oleellisesti. Tätä ihmisen vapautta valita Martta on aina kunnioittanut.

Alkuvuoden 1982 talvikuukaudet sujuivat Aseeton Suomi -näytelytoiminnan merkeissä. Tänä aikana saatiin painosta Pekka Peltolan kirja *Aseeton Suomi*. Keski-Suomen alueradiossa oli puolen tunnin haastatteluohjelma ryhmästämme, jossa haastateltavina oli useita veljiä.

Sitten tultiin maaliskuuhun, ja taas oli se aika käsillä, jolloin kristikunnassa ajatukset kohdistuvat Jeesuksen ristiinnaulitsemiseen. Pääsiäinen ja sen alusviikot olivat aina olleet Martalle vaikeata aikaa, eikä vähiten niiden tunnelmien vuoksi, jotka kristikunnassa silloin vallitsivat.

Voimakkaasti muistiin jääneen lisävärytyksen tuohon pääsiäiseen antoi se, että 30.3. saimme vieraaksemme noin 35-vuotiaan mieshenkilön. Hän oli tanakkarakenteinen ja hänellä oli hieman elottoman tuntuiset kasvot ja silmät. Mies tiedusteli, voisiko hän jäädä kahdeksi viikoksi ”mietiskelemään”. Kehotukseemme kysyä asiaa Martalta hän reagoi siten, ettei ottanut Marttaan sanallista yhteyttä, vaan jäi taloon omin lupinsa. Mies käyttäytyi monella tapaa röyhkeästi eli tavalla, jolla toisen kodissa ei tule käyttäytyä. Miehen mukana tuli taloon ahdistava ja vaikea tunnelma. Tullessaan mies sanoikin, ”etten ole vertaistani hengen tiedossa tavannut”, eli suuret kuvitelmat hänellä ainakin itsestään oli.

Pian oivalsimme joutuneemme koetukselle, osaisimmeko olla pahaa vastustamatta. Jälleen kerran oli järjestettävä ympärivuorokautinen valvonta, niin että läpi yön oli aina osa väestä valveilla toisten nukkuessa. Tätä menetelmää oli tarvittu aiemminkin ja tultaisiin tulevaisuudessakin tarvitsemaan.

Miehen ollessa talossa sattui tapaus, joka olisi voinut muodostua todelliseksi murhenäytelmäksi. Käpykolon päärakennuksessa ns. Käpylinnassa oleva sauna oli siten väärin rakennettu, että siinä oli tavallisella metallikahvalla varustettu ovi, ilmanvaihto oli olematon ja ovi ulottui kynnykseen saakka, kun siinä tulisi olla 20–30 senttimetrin aukko ilmanvaihtoa varten. Kerran Martan ollessa saunassa kuuden muun tytön kanssa juuttui vuosien kuluessa

hapettunut ovenkahva kiinni eikä ovi suostunut aukeamaan. Saunajat ennättivät ottaa kunnon löylyt, ennen kuin huomasivat tapahtuneen. Sauna oli kuuma ja happi alkoi loppua ja jonkinlainen paniikki alkoi olla lähellä. Tytöt huusivat apua, ja huuto onneksi kuultiin ja tieto kantautui Jarmo Horjanderille, joka kiiruhti paikalle sorkkaraudan kanssa. Aikansa uurastettuaan hän sai oven rikotuksi niin paljon, että se aukeni ja kauhunhetkiä kokeneet saunajat pääsivät ulos. Talossa ollut vieras oli läsnä pesuhuoneessa Jarmon rikkoessa ovea, mutta ei tehnyt elettäkään auttaakseen. Järkytystä suurempia vammoja ei tapahtuneesta onneksi juurikaan koitunut, ja saunan ovi korjattiin tietysti kokonaan toisenlaiseksi, jottei vastaavaa enää pääsisi tapahtumaan.

11.4., ensimmäisenä pääsiäispäivänä, tilanne alkoi helpottaa ja vieras poistui Käpykolosta. Muistiin on jäänyt, että pääsiäispäivien tempelikirjana oli P. E:n *Jeesus Kristus, maailman vapahtaja*, jonka ehtoollisosasta Martta luki joka päivä yhden luvun. Pääsiäisen jälkeen nuo kovin opettavaiset koettelemusten viikot olivat vihdoin ohi. Kevät teki vauhdilla tuloaan, ja kesän myötä uudet haasteet olivat jo odottamassa.

Alkukesästä oli jo tuo edellä mainittu ohjelma TV2:ssa. Toimittaja saapui meille 18.5. viipyen kolme päivää.

Kesä 1982 toi mukanaan uuden työmuodon siten, että tehtiin ensimmäiset yritykset Ihmisyiden tunnustajien kesäteatteritoiminnan käynnistämiseksi. Kesäkurssien yhteydessä oli kahdenkin eri näytelmän esitykset. 27.6. Esitettiin Jouni Marjasen kirjoittama ”Ystävyys”. Esitys oli maksuton, ja yleisö koostui kurssien osanottajista. 2.7. oli vuorossa Erkki Saarilehdon: ”Kulkukauppias Nyrjäsen ihmeellinen seikkailu ja paljon mukavaa väkeä”. Esitys oli maksullinen, ja se suunnattiin myös lähiseudun asukkaille lehti-ilmoituksella tarkoituksena kokeilla, herättäisikö teosofis-pohjainen teatteri kiinnostusta suuremmassa yleisössä. Tulos ylitti odotukset, kun lippuja myytiin 113 kappaletta ja näytelmä sai erittäin myönteisen vastaanoton. Mitään kiinteää katsomoa ei siinä vaiheessa

oltu ennätetty rakentaa, vaan yleisön käyttöön tuotiin penkkejä ja muita vastaavia istuimia mitä löydettiin. Näytelmäesitys oli Ihmissyden tunnustajien historian ensimmäinen maksullinen tilaisuus.

Heinäkuussa oli Konginkankaalla kolmipäiväiset pitäjäpäivät joihin kuului myös Käpykolossa järjestämämme ohjelmallinen iltapäivä 11.7. Esitettiin lauluja ja runoja sekä edellä mainittu ”Ystävyys”-näytelmä. Yleisöä oli kaikkiaan noin 200 henkeä eli huomattavasti enemmän kuin missään muussa pitäjäpäivien tilaisuuksista. Tarvinneeko edes mainita, että KäpykOLON pieni mutta luonnonkaunis teatterimiljöö sopi aivan erinomaisesti juuri kalevalaishenkisen ”Ystävyys” esityspaikaksi. Näyttämön takana vietti rinne noin 15 metrin päässä olevaan rantaan, jossa saattoi nähdä savusaunan mustuneen takaseinän. Yleisöstä katsoen vasemmalla oli hirsirakennus, Niskavilla, ja oikealla puolella niinikään hirsistä tehty ties kuinka vanha entinen riihi eli ns. vanha Käpykolo. Tämä kaikki loi puitteet, joissa näytelmässä esiintyneiden luonnonhaltioiden oli kotoista karkeloida antaen viitteitä kansamme rikkaasta kulttuuriperinnöstä.

Paitsi kesäteatterityön käynnistymisestä jäivät vuoden 1982 kesäkurssit mieleen toisestakin syystä, joka kosketti ja liukutti kurssien osanottajien mieliä. Saimme kurssien aikana tiedon kunnioittamamme kristosofisen työntekijän ja P. E:n sekä J.R.H:n uskollisen oppilaan Alma Allinniemen poismenosta. Tieto herätti keskustelua A. A:n merkittävästä osuudesta kristosofisessa työssä. Alma ja Martta tapasivat muutamia kertoja, ja Alma suhtautui työhömmä aina myönteisesti ja kannustavasti. Niinpä muutamat veljet esittivät kurssien päättäjäsissä A. A:n kaksi runoa: ”Ihmissydän” ja ”Hyvän voima”. Tahdoimme näin kunnioittaa utteran työntekijän muistoa.

Loppukesän tapahtumiin kuului mm. Keski-Suomen läänin maaherran Kauko Sipposen vierailu Käpykolossa. Maaherra osallistui Konginkankaan kunnassa järjestettyyn ”ideariiheen”, jossa hänelle esitettiin vierailukutsu. Maaherra viipyi meillä noin

puolitoista tuntia keskustellen Martan kanssa yhteiskunnallisista ongelmista ja uusista aatteista, joiden tulisi saada tilaa kansassa ongelmien ratkaisemiseksi.

Loppukesään ja syksyyn sisältyi myös asunnon etsimistä. Vaikuttaa ehkä siltä, ettemme olleet mihinkään tyytyväisiä, mutta tosiasia oli, että Käpykolo kaikesta viehättävyydestään huolimatta oli, varsinkin talvella, epäkäytännöllinen. Osa asuinrakennuksista oli hataria, mikä nosti lämmityskuluja, ja talviasuttavuuden parantaminen olisi vaatinut aikamoista remonttia ja suorastaan uusien tilojen rakentamista. Työtilat olivat hyvin pienet eikä viljelyalaa kasvimaata varten ollut lainkaan. Jonkunlaista remonttia teimme itse osittain omalla kustannuksellamme. Tietysti asunnon etsintään vaikutti myös se, ettei asuinpaikkamme ollut omamme, eli sillä rahalla, mikä kului vuokraan, olisimme voineet maksaa myös omaa kotia.

Sumiaisten ja Konginkankaan kunnissa teimme tiedusteluja, mutta pisimmälle etenimme Suomen latu ry:n kanssa, joka tarjosi meille Luumäellä sijaitsevaa Latukartanoa vuokrattavaksi. Asiassa edettiin sopimukseen asti, joka kuitenkin raukesi syksyn kuluessa, niin että Käpykolo pysyi kotinamme vielä noin kolme vuotta. Uuden asuinpaikan etsiskelyä kuitenkin aika ajoin suoritettiin, ja se päättyi vasta löydettyämme nykyisen kotimme.

Syksyllä 1982 astui kaksi ryhmämme jäsentä vankilan seinien sisälle kärsimään rangaistusta siviilipalvelun välttämiseksi. Toinen tuomio oli yhdeksän ja toinen neljän kuukauden mittainen. Kolmas saatu tuomio oli neljä ja puoli kuukautta, ja se pantiin täytäntöön vuonna 1984. Yksityiskohtana mainittakoon, että oikeudenkäynti, jossa yhdeksän kuukauden tuomio langetettiin, kesti noin kahdeksan minuuttia, mikä osoitti todella tehokasta työskentelyä tuomioistuimelta.

Marraskuussa 1982 Käpykolan väkimäärä kasvoi usealla henkilöllä, kun myös Ahosenniemen koulun eli Kaivolammin tilan asukkaat muuttivat sinne. Vanha koulumme jäi tyhjilleen odottamaan tulevia aikoja, jolloin sitä taas tarvittaisiin niin Martan kuin

muidenkin veljien kesäkotina.

Ryhmämme ehkä tärkeimmäksi leipätyöksi on muodostunut rakennusmaalaus, jota on tehty avoimen yhtiön puitteissa. Nytemmin siihen on liittynyt myös siivoustyötä.

Käpykolon aikana yritystoimintamme laajeni myös kaupan alalla, niin että pääasiassa Ari Kastegrenin toimesta alettiin pyörittää Liimattalassa Superpuoti-nimistä kyläkauppaa. Kaupan yhteydessä oli pieni kahvio sekä parturi-kampaamo, jota piti Leena Suoninen. Kaupassa oli myös pieni suutarinverstas, suutarina Jari Ronkainen, eli kyseessä oli eräänlainen monitoimitalo, vaikkakin mittasuhteiltaan vaatimaton.

Superpuodin avajaiset olivat tammikuussa 1983, ja kauppa toimi aina kesään 1985 saakka. Paitsi palvelujen tarjoajana toimi kauppa myös kyläläisten tapaamispaikkana, jossa nähtiin tuttuja ja vaihdettiin ajatuksia.

Oli tulossa vuoden 1983 vaikea ja ennen kaikkea monella tavalla opettavainen kesä. Jarmo Horjander aloitti keväällä uuden, kunnollisen teatterikatsomon rakentamisen. Työ valmistui hyvissä ajoin ennen kesäkurseja, jolloin eräänä iltaohjelmassa 24.6. esitettiin kurssien osanottajille uusi kesänäytelmä, Martan ideoima ja Jouni Marjasen kirjoittama ”Kalevan poikain seikkailut”. Näytelmän varsinainen yleisöensi-ilta oli 3.7. Mainittakoon, että kaikki katsomoa varten tarvittu puutavara saatiin lahjoituksena Konginkankaan kunnalta.

Heti kesäkurssien alettua järjestyi ylimääräistä ohjelmaa, kun 19.6. saimme vieraaksi mieshenkilön Helsingistä. Hän oli tutkinut eri henkisiä liikkeitä koettaen paljastaa niissä mahdollisesti olevia vääryyksiä ja heikkouksia. Mies laittoi Martan ankaraan tenttiin esiintyen erittäin terävästi ja kriittisesti. Ahdistus jatkui myöhään yöhön huolimatta siitä, että meillä oli juuri kesäkurssit ja Marttakin olisi tarvinnut lepoa työteliään päivän jälkeen. Mies poistui seuraavana päivänä antaen kuitenkin jonkinlaista tunnustusta työllemme. Selväksi kuitenkin jälleen kävi, että ne voimat, jotka

todellista hengen työtä vastustavat, ovat älykkäitä ja ankaria.

Toisen samantyyppisen vieraan saimme 6.7. Hän oli niinkään mieshenkilö jostain Lahden suunnalta. Hänellä oli mukanaan pieni seurue, ja puhelimesta hän ilmoitti olevansa vain jonkinlainen asiamies, autonkuljettaja ja että hänen seurassaan olevat ihmiset ovat varsinaisesti asioista kiinnostuneita. Todellisuudessa asia oli aivan toinen. Mies aloitti pian keskustelun Martan kanssa ahdistuen Marttaa tiukilla kysymyksillä koskien paljolti hallintoseikkoja ja vallankäyttöä. Mies kohdisti Marttaan vahvoja ajatusvoimia pitkin iltaa ja yötä aiheuttaen sielullista ja ruumiillistakin kärsimystä. Mies ei lainkaan pitänyt siitä, että meistä muista yksi ja toinen vähän väliä puuttui keskusteluun keskeyttäen miehen ajatuskeskityksen. Yö oli Martalle tuskainen, ja aamulla myös vieras kertoi valvoneensa myöhään yöhön. Lähtiessään hän kuitenkin tunnusti, että ”tässä se teosofinen keskus nyt on”.

Yhteistä kaikille tämäntyyppisille vierailijoille, ”röytäjille”, jota sanontaa eräs vanhempi kristosofiveli aikoinaan käytti, on se, että heiltä tyystin puuttuu hienotunteisuus ja toisen ihmisen kunnioittaminen. He ovat anastaneet itselleen vallan olla toisten tutkijoina ja tuomareina edustaen sitä luonteenlaatua, josta vuorisaarnaa kunnioittava henkinen pyrkijä koettaa kasvattaa itseään pois. Oikea suhtautumistapa heihin on siunaava anteeksianto, sillä ovathan he omalla tavallaan hyviä opettajia näyttäen varoittavan esimerkin siitä, mihin älyn ja persoonallisen tahdon kehitys ilman sydämen viisautta ihmisen vie.

Mutta sisältyihän tuohon kesään toki paljon miellyttävämpiäkin vierailuja. 9.7. saapui luoksemme viisi ruusu-ristiläistä veljeä. He olivat tulossa kesäkursseiltaan ja vitsailivat halunneensa tehdä pehmeän laskun ennen kylmän maailman kohtaamista. Keskustelu oli vilkasta ja paljon ajatuksia vaihdettiin monessa suhteessa myönteisessä hengessä. Olemme monena myöhempänäkin kesänä saaneet iloita ruusu-ristiveljien vierailuista lähinnä kesäteatterin merkeissä, mutta tämä oli monille meistä ensimmäinen kerta, jolloin oli tilaisuus keskustella heidän kanssaan Pekka Ervastin henkisestä asemasta, J. R. Hannulasta ja yleensä asioista, joista Ihmissyyden

tunnustajien ja Ruusu-Ristin keskuudessa on erilainen käsitys. Ja kuten olemme monesti voineet ilolla todeta, eivät erilaiset käsitykset niinkään tärkeistä asioista kuin P. E:n henkisestä asemasta häiritse niitä keskinäisen kunnioituksen sävyttämiä veljessuhteita, jotka liikkeidemme välillä vallitsevat.

Noin viikkoa myöhemmin vieraili Käpykolossa kaksi vanhaa tuttua kristosofiveljeä Helsingistä, ja heidänkin kanssaan keskustelimme sekä liikkeitämme yhdistävistä että erottavista seikoista.

10.7. oli kesänäytelmän toinen julkinen esitys. Esityksen jälkeen sattui tapaus, joka sekä hätkähdytti että hämmästytti. Yhtäkkiä kesken helteisen iltapäivän huomattiin, että vanhan Käpykolon ovenraosta tulee savua. Asiaa heti tutkittaessa huomattiin, että edellä mainitut Mikko Niskasen hirsiseinään näytteille kiinnitetyt rooli housut olivat palaneet lähes kokonaan. Seinässä oli vain musta, nokinen jälki. Jonkinlainen ihme oli, ettei rutikuiva seinä ollut syttynyt vaikka housut olivat kyteneet ties kuinka kauan. Palon syynä oli todennäköisesti liian lähellä seinää ollut kohdevalaisin.

Kesä 1983 jäi mieleen myös siitä, että meillä oli Martan ehdotuksesta tilaisuus käydä viettämässä viikon verran aikaa esim. vanhempien luona tai jossain muualla, miten itse tahtoi. Tarkoitus oli hakea ”perspektiiviä”, kuten Martta asian ilmaisi, eli katsella, miltä tiivis ryhmäelämä ulkoapäin nähtynä vaikuttaa.

Tuntuu ehkä oudolta ajatella, että liikkumista ryhmän ulkopuolella rajoitettiin, mutta Martta on vuosien mittaan ja etenkin alkuaikoina kiinnittänyt asiaan paljonkin huomiota. Ja erikoisesti Käpykolon vuodet olivat tiivistä ryhmäelämän aikaa. Asia tulee kuitenkin ymmärrettäväksi henkisen ryhmäelämän ja yleensä vuorisaarnajohtoisen pyrkimyksen perusidean valossa, joka lyhyesti sanottuna on: rajoittaa ja kieltää itseään ja ns. persoonallista vapauttaan kristosofiaan syventymisen ja kristosofisen sanoman puolesta tehtävän työn vuoksi. Aina kun teemme työtä itsemme voittamiseksi, rajoitamme vapauttamme, syvennymme veljeyteen ja elämme sitä todeksi, aina silloin synnyttämme voimaa työhön ja Mestarin käytettäväksi. Jos taas annamme periksi pyynteillemme ja

toimimme alemman luontomme vaatimusten mukaan, hajotamme ja kulutamme yhteisiä voimavaroja. Periaatteessa henkisen ryhmän ja liikkeen jäsen on aina tilanteessa, jossa hän joko kuluttaa tai kartuttaa henkisiä voimavaroja.

Tämän vuoksi Martta piti tärkeänä kiinnittää huomiota mm. liikkumiseen ryhmän ulkopuolella ja rajoittaa sitä mahdollisuuksien mukaan, jottei pyrkimyksemme sitä kautta väljähtyisi ja huomiomme kiintyisi persoonallisen elämän kuvioihin. Liikkumisen ja matkailun rajoittaminen ei siis millään tavoin ollut mielivaltainen päänäpistö, vaan sillä oli ja on tietysti edelleen vankat ja asialliset perusteet.

On tietysti selvää, etteivät tällaiset tai muutkaan elämän rajoitukset miellytä ihmisen alempaa luontoa, ja aina jossain sielun sopukassa nostaa kapinamieli päätään, mutta sitähän vuorisaarnajohtoinen elämäkoulu on: asioiden pohtimista, harkintaa ja valintoja, jotka, ehkä hitaasti, mutta kuitenkin vievät meitä ihannetta kohti.

Ryhmämme varhaisina vuosina oli Martan valvova ote tekemistemme suhteen tietyiltä osin hyvinkin tarkka johtuen kahdestakin syystä. Ensiksikin olimme oppilassuhteeseen antautumalla antaneet hänelle valtuudet ohjata kehitystämme, ja näitä valtuuksia Martta viisaasti käytti. Toinen syy oli, että henkisen pyrkimyksen alkutaipaleella tapahtuvien kömmähdysten syynä on yleensä ymmärtämättömyys ja kokemattomuus, ja vanhempi veli, tiennäyttäjä, toimisi vastuuttomasti, jollei hän antaisi ohjaavaa apuaan silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Tilanne tietysti kokonaan muuttuu, kun oppilassuhteessa olevien ymmärrys kasvaa. Silloin kaikki päätökset jäävät enemmän ja enemmän jokaisen itsensä harkittaviksi, mitä tietysti vaatii jo vapaaehtoisuuden periaatteen kunnioittaminenkin, joka henkiseen elämään ehdottomasti kuuluu. Tietysti on myös muistettava, ettei noiden Martan korostamien elämänohjeiden pätevyys rajoittunut vain johonkin tiettyyn ikäkauteen tai ajanjaksoon, vaan ne ovat yhtä päteviä nyt ja myös tulevaisuudessa. Niiden noudattaminen vain jää itse kunkin henkilökohtaiseksi asiaksi.

Vielä on syytä tähdentää, ettei tällaisista asioista puhumisella ole

tarkoitus ulkoapäin puuttua kenenkään nykyisen tai tulevan pyrkijän vapautteen päättää asioistaan, eikä sellainen puuttuminen olisi edes mahdollistakaan. Tarkoitus on vain tuoda esiin, että kristosofisella pohjalla toimivan kiinteän ryhmän työn menestyminen, niin että voimavarat pysyvät koossa, riippuu paljolti joidenkin, sanoisiko niksien oivaltamisesta. Näitä niksejä on monia ja monenlaisia, eikä niitä välttämättä opi kirjoista. Tärkeä osa Martan työtä olikin auttaa oivalluskykyämme heräämään, jotta tajuaisimme sisäisesti yhä paremmin ja paremmin, millä edellytyksillä työmme voi onnistua ja edistyä.

Meillä, jotka olemme saaneet elää vuosikaudet Martan vaikutuspiirissä, on myös velvollisuus koettaa parhaamme mukaan välittää tuleville pyrkijöille ja veljeskotien perustajille niitä hengen elämän käytäntöä valaisevia tiedon kultajyväsii, joita olemme osaksemme saaneet. Parhaiten nuo tiedot tietysti välittyvät elävien ihmisten päivittäisessä käytännössä, mutta myös puhutun ja kirjoitetun sanan kautta. Näin voimme osaltamme varmistaa, että myös tulevat veljeskodit saavat parhaat mahdolliset eväät työnsä perustaksi.

Seikka, jota Martta myös usein painotti, oli tarkkuus ja itsenäisyys talouselämässä. Emme esimerkiksi anoneet apurahoja taiteelliseen työhön paria poikkeusta lukuun ottamatta, sillä emme tahtoneet antaa vaikutelmaa, että tekisimme asevelvollisuuslakia ja armeijan olemassaoloa kritisoivaa työtämme julkisilla tai yleensä ulkopuolisilla varoilla. Samasta syystä emme ole myöskään nostaneet työttömyyskorvausta, vaikka joku ryhmän jäsen olisikin joskus ollut tilanteessa, jossa hän lain mukaan olisi ollut korvaukseen oikeutettu. Raha on tärkeällä sijalla yhteiskunnassa, ja vaikutelma julkisten varojen käytöstä olisi vain nostattanut turhaa vastustusta ihmisten mielissä. Vastustusta työtämme kohtaan tietysti nousi, ja sehän ikään kuin kuuluu vielä asiaan tässä ajassa, mutta sen tuli nousta itse aatteellisista kysymyksistä eikä joistain, sanoisiko toisarvoisista syistä, joihin itse olisimme ymmärtämättömyyttämme

antaneet aiheita. Tässä oli siis jälleen valintatilanne, jossa oli hylättävä taloudellinen etu aatteellisen työn toimivuuden vuoksi ja tässä tapauksessa työrauhan takaamiseksi.

Taloudellinen tuki hengen työlle on kyllä sinänsä tervetullut, ja juuri taloustalenttia käyttämällä moni ihminen aloittaa hengen työhön osallistumisen. Mutta se tuki on silloin annettu vapaaehtoisesti, oma-aloitteellisesti, täydellä sydämellä ja ilman ehtoja. Siihen ei sisälly vaatimusta enempää antajan kuin saajankaan puolelta.

Valistustyön suhteen Martan neuvo oli, ettei pitänyt antautua väittelyihin; oli vain tuotava esiin kristosofista elämänymmärrystä eli valaistava elämän pulmakysymyksiä kristosofisten opetusten valossa, mutta annettava ihmisten pitää eriyvät mielipiteensä, jos niitä esiin tuli, ilman että alkaisi ketään käännyttämään omalle kannalleen.

Kaikki edellä mainitut ja monet muut, ehkä joskus vähäpätöisiltäkin tuntuvat, oikeat, hengen mukaiset menettelytavat ovat tekemisissä henkisen liikkeen voimatalouden kanssa. Niiden tajuamisesta ja niiden merkityksen ymmärtämisestä paljolti riippuu, minkälaisin voimin varustettuna liike on tilaisuudessa työtään tekemään.

Väärinkäsitysten välttämiseksi on vielä sanottava, että mitä tulee esim. edellä mainittuun matkustamiseen, ei Martta sen suhteen ehdotonta kieltoa asettanut edes alkuvuosina, myöhemmistä ajoista puhumattakaan. Hän halusi vain opastaa meitä ymmärtämään, milloin sopi mitään tehdä ja näin kantamaan vastuuta ryhmän kokonaistilanteesta. Voisi leikillä sanoa, että jos liike-elämässä on kyse riskien hallinnasta, niin hengen elämässä on tärkeää niksien hallinta.

Syksyn 1983 merkittävin valistustyötapauhtuma oli 27.11. Silloin Raija Nenonen piti keskustelualustuksen aiheesta ”Kuolemanjälkeinen elämä” Kriittisen korkeakoulun järjestämässä tilaisuudessa. Tilaisuus pidettiin Säätytalolla Helsingissä, ja mukana olivat myös Erkki Saarilehto ja allekirjoittanut. Tilaisuudessa alusti

myös Ruusu-Ristin Heikki Virolainen. Yleisöä oli yli 100 henkeä, ja kysymyksiä esitettiin jonkin verran. Raijan puhetta kiitettiin useaan otteeseen ja toivotettiin menestystä Käpykolon yhteisölle.

Syksyn aikana vaikutti ryhmässämme myös voimakkaita hajottavia jännitteitä, jotka purkautuivat itsenäisyyspäivän iltana ja sitä seuranneena yönä, jolloin käydyssä keskustelussa jokaisella oli tilaisuus tehdä selväksi kantansa suhteessa negatiiviseen voimatodellisuuteen.

Joulu, Kristuksen syntymäjuhla oli myös tulossa, mutta tällä kertaa ikävissä tunnelmissa, sillä 18.12 alkoi Martan vointi heiketä. Hänellä oli sydänkipuja ja pian alkoi päänsärky, jota kesti neljä päivää. Samalla oli korkea kuume, joka päivällä hetkeksi laski, mutta nousi pian uudelleen. Kuumetta kesti neljä tai viisi päivää. Joulunpyhien aikaan tilanne muuttui siten, että kuumeen ja päänsärlyn tilalle tuli eräänlainen yskä, hengenahdistus, joka ei juuri sallinut Martan olla pitkällään. Nukkuminen oli olematonta tuon viikon aikana. Tapanina Martta sitten kävi ensi kertaa ulkona kävelemässä pienen lenkin ja sairaus alkoi helpottaa.

Joulua vietettiin siis kokolailla erilaisissa tunnelmissa kuin edellisellä vuonna. Vakava ja järkyttynyt mieliala vallitsi ryhmässä, ja tietysti itse kukin mietti, olisiko tuokin Marttaa kohdannut kärsimyksen aika ollut jollain lailla vältettävissä.

Tähän voidaan tietysti sanoa, että mitäs ihmeellistä siinä on, jos pohjollassa asuva ihminen saa kylmimpänä vuodenaikana kuumetaudin. Kaikenlaiset flunssathan kiusaavat joka talvi näillä leveysasteilla eläviä ihmisiä. Näinhän todella on asian laita yleensä meihin ihmisiin nähden, mutta syvällisen hengen työntekijän suhteen tilanne on toinen. Hän on yhteydessä siihen hengen maailmaan, johon mestarit ja kansallishaltia kuuluvat, eikä tuo yhteys ole vain älyllistä laatua. Hän osallistuu oman fyysisen ruumiinsa kautta siihen työhön, joka vie kansan ja ihmiskunnan kehitystä eteenpäin, ja tämä työ ei voi olla aiheuttamatta hänelle kärsimystä, joka ilmenee myös sairauden kautta. Ja tietysti myös ryhmän ja liikkeen ponnistelut, lankeemukset ja nousut vaikuttavat työntekijään. Siksi Martan sairastaminen silloin ja myöhemminkin on aina herättänyt pohdintaa

itse kunkin mielessä, kuinka voisi olla apuna entistä paremmin.

Ehkäpä syksyn ja joulun ahdistukset ja sairastaminen olivat valmistusta tuleville työtehtäville, jotka olivat odottamassa. 24.1.1984 Martta kertoi saaneensa inspiraation laatia kirjelmä, jossa vastaanottajalle suositeltiin tutustumista Pekka Ervastian kirjallisuuteen. Ensin oli ajatuksena laatia vetoamus pääsiäiseen mennessä, mutta tilanne muuttui niin, että työhön oli ryhdyttävä jo samalla viikolla. Pekka Peltola alkoi laatia kirjelmän tekstiä, ja se syntyi ytimekkääseen muotoonsa parissa päivässä. Sitten alkoi kuumeinen osoitteiden etsiminen ja kirjekuorien kirjoittaminen. Kirjelmää painettiin 1 500 kappaletta, ja vastaanottajina olivat mm. tasavallan presidentti, kansanedustajat, hallitus, yliopistojen eri tiedekunnat, piispat, puolustusvoimain komentaja, pääesikunta, sotilasläänien komentajat, suurimmat kirjastot, kunnanhallitukset, noin 150 lehteä, henkisiä ja ns. rajatiedon liikkeitä. Mukana oli myös yksityishenkilöitä ja ns. yleishyödyllisiä yhdistyksiä jne. Allekirjoittajia oli 55, joista muualla kuin Käpykolossa asuvia 23, ja heidän nimensä monistettiin käytännön syistä. Kirjeet vietiin postiin 3.2. perjantaina Valon päivänä ja nousevalla kuulla. Edellisenä iltana ja yönä oli juhlallinen allekirjoitustilaisuus ja kirjekuorien liimaus. Jokainen Käpykolon ryhmän jäsen allekirjoitti jokaisen kirjeen käsin, joten jokainen kirjoitti nimensä 1 500 kertaa. Tilaisuus alkoi klo 19.30, ja nimet saatiin papereihin klo 00.30, välillä katsottiin TV-uutiset ja nautittiin välipalaa. Tunnelma, joka vallitsi, on jäänyt mieleen ylevänä ja kohottavana. Näin jälkempäin muistellessa voisi kirjelmän jättämistä edeltänyttä viikkoa verrata kesäkurssiviikkoon. Ajatus oli keskittynyt tärkeään tehtävään, ja arkiset huolet eivät mieltä vaivanneet. Ehkäpä saimme silloin olla ns. korkeammassa päivätaajunnassa. Viikko oli työntäyteinen mietittäessä kirjelmän vastaanottajia ja etsittäessä heidän osoitteitaan. Ja tietysti mietittiin myös, minkälaisen vastaanoton kirjelmä saisi ja myös millaista palautetta meille mahdollisesti lähetettäisiin. Kuten sanottu, viikon työ huipentui allekirjoitustilaisuuteen, jonka jälkeen vetäydyttiin

pikkuhiljaa yöpuulle. Kaikkiaan tuohon vetoomukseen liittynyt aika muodostui yhdeksi Käpykolon ajan hienoimmista ja mieleenpainuvimmista kokemuksista.

Emme lähettäneet kirjelmää sillä ajatuksella, että viestin saajien pitäisi välttämättä vastata meille jotenkin, vaan tärkeää oli, että he ottaisivat asiaan kantaa omassa mielessään ja tutustuisivat P. E:n kirjoihin, mutta palautettakin saimme. Varsinaisia vastauksia tuli toistakymmentä kappaletta, ja joissakin niistä oli pieni melkein aina myönteinen kommentti, joissakin kiitettiin kirjeestä ja toivotettiin hyvää jatkoa.

Kevään aikana järjestettiin muutama ohjelmallinen keskustelutilaisuus eri paikkakunnilla. Kävimme mm. Viittakiven opistossa kertomassa kristosofiasta.

26.2. järjestimme Käpykolossa Kalevala-juhlan. Ohjelmassa Martta luki P. E:ltä aiheesta ”Suomen tulevaisuus”. Oli myös puhe aseettomuudesta ja tietysti musiikkia ja runoutta. Sokerina pohjalla esitettiin tilaisuuden päätteeksi Liisa Siltasen säveltämä ja Riitta Pietilän sanoittama kaunis musiikkikuvaelma ”Marjatan laulu”. Yleisöä oli paikalla salin täydeltä 70–80 henkeä.

Kevään tapahtumiin kuului myös 28.–29. järjestetyt aseettomuusaiheiset kurssit. Molempina päivinä oli ohjelmaa viisi tuntia: alustuksia, esitelmiä, puheita ym. Vieraita osanottajia oli vajaa 10 henkeä.

12.6. Erik Gullman piti Oulun kesäyliopistossa Kalevala-aiheisen esitelmän. Mukana olivat Riitta Pietilä ja Marja-Liisa Siltanen. Kuulijoita oli nelisenkymmentä henkeä, heidän joukossaan Eino Karhu, Petroskoin valtioniopiston kirjallisuuden laitoksen johtaja.

Heinäkuuta sävyttivät kristosofi- ja ruusu-ristiveljien tekemät vierailut Käpykoloon. Oli mielenkiintoista vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia veljesliikkeiden edustajien kanssa. Se tosiasia, että tietyt, sanoisiko paikalleen vakiintuneet, historiallisesta painolastista johtuvat asetelmat liikkeidemme välillä olivat olemassa, ei mitenkään estänyt meitä yhdessä iloitemasta teosofisen työn

edistymisestä. On kyllä sanottava, että Martan etenkin kristosofiveljien kanssa käymät keskustelut usein saivat erittäin vakavan sävyn. Tämä johtui sekä siitä suuresta vastuusta, jota Martta hengen työntekijänä kantoi, että myös siitä tiedosta, joka hänellä oli. Martalla oli selvä käsitys ja tieto siitä, mihin suuntaan Suomen teosofisen liikkeen kehityksen tulisi kulkea ja millaisia käytännöllisiä ratkaisuja henkisiltä pyrkijöiltä ja totuudenetsijöiltä elämä odotti. Martta oli sisäistänyt hyvin P. E:n opetuksen, että mitä ensin tapahtuu henkisessä joukossa, se sitten tapahtuu myös kansassa, ja hän kantoi huolta kansamme tilasta ja kehityksestä. Siksi Martta koetti auttaa myös veljesliikkeitä tuomalla esiin näkemyksiään niiden edustajille siinä määrin kuin se oli mahdollista.

Kuten on jo aiemmin esiin tullut, etsimme aina silloin tällöin uutta kotia, joka olisi käytännöllisempi ja monella tapaa toimivampi kuin Käpykolo ja lisäksi oma eikä enää vuokrattu.

Eräs etsintävaihe, jolla sitten olikin kauaskantoiset seuraukset, käynnistyi syyskuun alussa. Tuolloin Martta matkusti Kaivolammille muutamien veljien kanssa puolentoista viikon ajaksi viettämään pientä syyslomaa ja suunnittelemaan tulevaa työtä. Silloin syntyi idea, että mitä jos muutetaankin kaikki takaisin Kaivolammille ja korjataan ja laajennetaan taloa sopivasti suuremman joukon tarpeita vastaavaksi.

Idean seurauksena Martan valtasi eräänlainen, kuinka sitä nyt kuvailisi, 'luomisen kuume', niin että hän alkoi yksityiskohtaisesti suunnitella, kuinka taloa laajennetaan ja mitä mihinkin rakennetaan. Parina päivänä Martta kulki huoneesta toiseen ja myös pihamaalla suunnitellen kuin arkkitehti ikään uusia asuintiloja. Innostus tarttui tietysti muihinkin paikalla oleviin, niin että yhdessä sitten kuljettiin ja tuumittiin mitä rakennettaisiin ja mitä materiaaleja käytettäisiin.

Tapahtumaa voisi ehkä luonnehtia jonkinlaiseksi ajatusmaailmassa tapahtuneeksi luomisprosessiksi, joka sitten jäi odottamaan toteutumistaan näkyvässä maailmassa.

Syyskuun puolenvälin tienoilla sitten palattiin kotiin ja

syyskauden opiskelutyö käynnistyi. Rakennussuunnitelmat jäivät mieliin hautumaan ja jäimme odottamaan, mitä elämä toisi tullessaan.

Sattuipa sitten eräänä päivänä että Päivi Aikioniemi ja Erkki Saarilehto selailivat sanomalehtiä Käpykolon keittiön ja ruokasalin välillä olevassa pienessä lehdenlukuhuoneessa. He hieman laskivat leikkiä siihen tyyliin, että katsotaan nyt minkälaisia taloja olisi tarjolla, kun Päivi äkkiä huomasi Helsingin Sanomien sivulla ilmoituksen Vilppulassa sijaitsevasta Poukan vanhasta vanhainkodista, joka jäisi pois käytöstä tulevana talvena. Vilppulan kunta tarjosi rakennusta ostettavaksi. Päivi kiinnitti Erkin huomion ilmoitukseen, ja tämä innostui oitis asiasta irrottaen ilmoituksen lehdestä. Erkki laittoi ilmoituksen taskuunsa, jonne se unohtuikin ainakin viikon ajaksi. Eräänä päivänä Martan jälleen kerran pohtiessa, rakennettaisiinko Kaivolammille vai löytyisikö jostain valmis ratkaisu, muisti Erkki taskussaan olevan ilmoituksen ojentaen sen Martalle. Martta innostui asiasta siinä määrin, että otti pian yhteyttä Vilppulan kuntaan tiedustellen voisiko vanhainkotiä käydä katsomassa. Asiasta sovittiin, ja eräänä lokakuun päivänä lähti viiden hengen lähetystö, Martta yhtenä heistä, Vilppulaan tutustumismatkalle, josko uusi koti sieltä löytyisi. Rakennusta tarkastellessaan tulivat tutustujat siihen tulokseen, että kyllähän tilat hyvin soveltuisivat käyttöömme. Emmekä kauan aikailleet, kun jätimme ostotarjouksen rakennuksesta Vilppulan kunnalle.

31.10.1984 oli Käpykolossa historiallinen ja mielenkiintoinen päivä. Yhdeksän Vilppulan kunnan johtohenkilöä, mm. kunnanjohtaja, valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat, sosiaalihoitaja, kunnaninsinööri sekä valtuuston ja hallituksen jäseniä saapuivat tutustumaan mahdollisiin tuleviin vilppulalaisiin. Vierailu sujui erittäin positiivisessa hengessä. Vieraat ruokailivat ja saunoivat savusaunassa. Oli paljon keskustelua, ja tietysti esitimme kulttuuriantia, mm. jo edellä mainitun ”Marjatan laulu” - musiikkikuvaelman. Martta piti tärkeänä tehdä vieraille selkoa kristosofisen elämänyymmärryksen peruseräkkeistä, niin ettei jäänyt epäselväksi, minkälaista porukkaa kuntaan oli tulossa. Martta puhui

mm. aseettomuusihanteesta, joka oli meille tärkeä, sekä siitä, ettemme osallistu politiikkaan, emme edes äänestämällä. Vitsailimme vieraille, että jos joku puolue harmittelee, ettei saa vaaleissa ääniämme, niin se voi lohduttautua sillä, ettei myöskään kilpaileva puolue niitä saa. Vierailusta jäi meille ja varmaan kunnanisillekin hyvää lupaava tunnelma.

Ryhmässämme siis vallitsi toiveikas mieliala tulevaisuuden suhteen, vaikka kokemuksesta tiesimme, ettei mikään henkiseen työhön liittyvä ponnistus jää ilman pimeän maailman taholta tulevaa näkymätöntä vastustusta. Sillä vaikka oli kyse rakennuksen ostamisesta asumiskäyttöön, oli ennen kaikkea kyse teosofis-kristosofisen kasvatust- ja valistustyön mahdollisuuksien parantamisesta. Oli kyse siitä, että christus mysticus saisi enemmän sijaa ihmisten tietoisuudessa ja myös käytännön elämässä, ja tämä on asia, jota nuo kehitystä vastustavat pimeän maailmaan voimat eivät hyväksy, ja ne myös toivat tahtonsa ilmi.

15.11.1984 oli Vilppulassa valtuuston kokous, jossa oli määrä ratkaista Poukan vanhainkodin kohtalo. Edellisenä päivänä olimme saaneet tietoomme, että joku toinen taho oli tehnyt meidän 500 000 markan tarjoustamme huomattavasti korkeamman tarjouksen. Tämä toinen taho ei kaikei kuitenkaan saanut valtuustossa kovin suurta luottamusta osakseen.

Noin klo 16.00 joutui Martta suuren tuskan valtaan, kuin elämän ja kuoleman rajoille. Hengityksen pysähtyminen ja tajunnan menetys olivat lähellä, ja kuoleman voimat koettivat päästä käsiksi myös sydämeen. Koko ryhmä oli paikalla, ja yritimme auttaa Marttaa hieromalla ja koettamalla estää tajunnan menetyksen. Pekka Peltola luki ääneen luvun ”Kiertotähtemme kohtalo” kirjasta *Vuorisaarnan oppilaan näkökulmasta*. Tilanne oli sanalla sanoen hirveä, ja se huipentui Martan kovaan itkunsekaiseen huutoon, josta hän ei itse jälkepäin paljon muistanut. Viimein tilanne oli ohi noin klo 18.10 ja Martta oli äärimmäisen uupunut. Istuimme hiljaa ja koetimme toipua järkytyksestä.

Parinkymmenen minuutin kuluttua soi puhelin ja Vilppulan kunnanjohtaja Esa Ranta ilmoitti valtuuston yksimielisesti

hyväksyneen ostotarjouksemme. Tuntui suoranaiselta ihmeeltä, että hengen mahti voi todella joskus voittaa aineen vallan täällä fyysisessä maailmassa, vaikka aineen valta on vielä niin suuri. Ja konkreettisempaa esimerkkiä näkymättömien voimien olemassaolosta ei juuri tarvinnut hakea, kuin mitä nuo muutamat tunnit olivat tarjonneet.

Kaiken koetun jälkeen jaksoimme iloita asian saamasta ratkaisusta ja erityisesti siitä, että valtuuston päätös oli ollut yksimielinen. Emme siis olleet aiheuttaneet valtuustossa poliittista kiistaa, joka olisikin ikävästi varjostanut uuden elämänvaiheen aloittamista. Kiitollisuutta tunsimme kaikkia päätökseen vaikuttaneita henkilöitä ja etenkin kunnanjohtaja Rantaa kohtaan, joka oli nähnyt paljon vaivaa asiamme puolesta.

10.12. klo 10.40 allekirjoitti Martta Vilppulan kunnan kanssa esisopimuksen Poukan vanhainkodin ostamisesta. Sen mukaan talo ostettaisiin kunnalta osamaksulla, yksi maksuerä joka kuukausi. Järjestely sopi meille hyvin, sillä meidän ei tarvinnut turvautua pankkilainaan. Rakennus tulisi Martan nimiin juridisesti hänen henkilökohtaiseksi omaisuudekseen, ja se sai nimekseen Väinölä.

Monia sekä vaikeuksia että iloja mukanaan tuova, tapahtumarikas muuttovuosi 1985 alkoi kovien pakkasien merkeissä. Tammikuun alkuviikot olivatkin erittäin kylmiä, ja pahimpien pakkasien aikana paloi Käpykolon salin takassa tuli yötä päivää. Se toi hieman lisälämpöä, mutta silti olivat paksuimmat talvivaatteet tarpeen.

16.1. läksi ensimmäinen remonttiretkikunta Väinölään laittamaan taloa asumiskuntoon. Remonttimiehinä olivat Jarmo Horjander, Hannu Pirinen, Erkki Saarilehto, Juha Saarilehto ja Risto Toivanen. Mukaan lähtivät myös Martta ja allekirjoittanut. Sekä asuinhuoneet että keittiö ja muut tilat kaipasivat maalia ja tapettia ja esim. sauna ja keittiö perusteellisempaa remonttia. Martta ja minä palasimme Käpykoloon seuraavana päivänä, sillä eräs henkilö Jyväskylän yliopistosta tahtoi tavata Marttaa ja keskustella hänen kanssaan. Illalla vieraili Käpykolossa myös Liimattalan kylätoimikunta.

Myös helmikuu oli poikkeuksellisen kylmä, siltä ainakin tuntui, ja sitä sävyttivät useat lehtitoimittajat tarkoituksenaan kirjoittaa toiminnastamme. Muuttopäätöksemme sai aikaan kirjoittelua myös sekä Konginkankaan että Vilppulan alueen paikallislehdissä.

Vihdoin talven valta alkoi kuitenkin hellittää, ja tulossa oli ryhmämme ehkä kiireisimmät kevät ja kesä. Valistustyön saralla ohjelmaan kuuluivat mm. kaksi Kalevala-juhlaa, jotka järjestimme. Ensimmäinen oli Konginkankaan ala-asteella ja toinen Käpykolossa, joitakin ryhmiä kävi tutustumassa, ja tietysti normaali opiskelu- ja tempelityö jatkui.

Opiskelutyöstä puhuttaessa on syytä mainita, että sitä tehtiin muuallakin kuin Käpykolossa. Varkaudessa on toiminut Ihmissyyden tunnustajien opiskeluryhmä aina siitä asti, kun liikkeemme itsenäistyi. Ryhmä on kokoontunut mm. Kaija Holstikon ja Pirkko Erosen kodeissa. Myös Kuopiossa opiskeltiin, opiskelupaikkana Impi Vantilan koti. Joroisissa toimi opiskelu joitakin vuosia, ja myöhemmin syntyi Helsinkiin pieni opiskeluryhmä. Niinikään esitelmätyötä on tehty eri paikkakunnilla noiden ryhmien jäsenten toimesta ja kirjanmyyntiä on ollut esim. Varkauden, Kuopion, Savonlinnan ja Joensuun toreilla. Vaikka siis työmme monelta osin keskittyi Käpykoloon, niin ei se sinne rajoittunut. Eri paikkakunnilla toimittiin vireästi ja toimitaan yhä mahdollisuuksien mukaan.

Kevään ja alkukesän ajan asuimme ja työskentelimme käytännössä kahdessa paikassa. Niinpä myös maksoimme asumisesta kahdelle taholle: 10 000 markkaa Mikko Niskaselle ja 9 000 markkaa kuukaudessa osamaksua Vilppulan kunnalle. Väinölässä teki jatkuvasti remonttia 4–6 henkilöä, jotka olivat siis poissa ansiotyöstä. Talous oli tiukalla, mutta onneksi Hannu Pirisellä oli omistuksessaan saari, jonka hän myi vanhemmilleen. Saadut rahat olivat hyvänä apuna selviydyttyessä pahimman yli.

Muuttoa alettiin toteuttaa helmi–maaliskuussa pikkuhiljaa sitä myöten kun Väinölässä asuinhuoneet saatiin remontoituiksi. Itse kukin pakkasi tavaroitaan, joita ei enää Käpykolossa tarvitsisi, ja

pakettiautolla niitä sitten rahdattiin Väinölään muutama kuorma viikossa.

29.3. sai ensi-iltansa Marja-Liisa Siltasen ja Riitta Pietilän sisätiloissa esitettävä musiikinäytelmä ”Uuden sammon taonta”. Se oli vajaan tunnin mittainen, ja puheosuuksia oli enemmän kuin ”Marjatan laulussa”.

Joroisissa suunniteltiin ja hieman aloitettiin uutta, vajaan kymmenen hengen veljeskotiä, mutta yritys jonkin ajan jälkeen kariutui erinäisistä syistä ja siihen osallistuneet henkilöt jatkoivat työtä muulla tavoin.

11.4. lähti Martta Väinölään seuraamaan remontin edistymistä ja ollakseen ”remonttireiskojen” henkisenä tukena. Vaikka kaiken puuhan keskellä vallitsikin mitä toiveikkain tunnelma, oltiinhan aloittamassa aivan uutta, mielenkiintoista elämänvaihetta, oli asuminen kahdessa paikassa kuitenkin kuluttavaa. Aineelliset työt ja järjestelyt veivät ajatusta ja keskittyminen henkisiin asioihin heikkeni. Siitä oli seurauksena, että työlle haettiin vastapainoa mammonallisen elämän piiristä hengen kustannuksella.

Martan palatessa Käpykoloon perjantaina 18.5. totesi hän tilanteen vakavaksi. Lähes koko ryhmä oli paikalla, sillä kesäkurssien oli määrä alkaa viikon päästä. Martan paluuta seurannut viikonloppu muodostuikin eräänlaiseksi katharsikseksi, jolloin itse kukin sai punnita suhdettaan henkiseen elämään ja palautella mieleen, miksi oli työssä mukana ja minkä tähden koko työ ja liike yleensä oli perustettu. Oli syytä syventyä kristosofiaan uudella tavalla ja puhdistaa himo- ja tottumusluontoaan.

Pelkästään lauuantaina pidettiin temppeili-iltaa kaikkiaan yhdeksän–kymmenen tuntia ja paljon asioita käsiteltiin.

Nämä ”esikurssit”, kuten niitä nimitimme, koettiin ryhmässä lopulta erittäin tarpeellisiksi. Ne vakauttivat tajuntaa sivuasioista pääasian ympärille, ja vakautusta todella tarvittiinkin. Kesäkurssit olivat pian alkamassa, ja ne sujuivatkin ehjässä ja voimallisessa tunnelmassa. Vastustavia tekijöitä kyllä esiintyi, mutta ryhmän keskittyneisyyden vuoksi ne eivät kyenneet häiriöittämään kursseja.

Seikka, johon Martta myös oli ”esikurssilla” kiinnittänyt

huomiota, oli osallistuminen temppeilyöhön muutenkin kuin kuuntelijana. Yhä useamman tuli käyttää puheenvuoroja ja silläkin tavalla kantaa kortensa kekoon. Yhteisöelämäämme tulisi pian täyteen seitsemän vuotta, ja sekin jo velvoitti laittamaan uutta vaihdetta päälle.

Viimeisenä Käpykolon kesänä esitettiin myös kesäteatteria, ja silläkin saralla tehtiin lähes kaksinkertainen työ, joka sekin entisestään lisäsi kevään työtaakkaa. Kesäkursseja varten oli valmistettu täysimittainen näytelmä, Jouni Marjasen kirjoittama ”Kolme puuttuvaa sanaa”, jonka eräässä kohtauksessa kuvattiin tapahtumia J. R. Hannulan elämästä hänen joutuessaan kansalaissodan aikana valkoisten esikuntaan kuulusteltavaksi. Näytelmällä oli vain kaksi näytäntöä, ensin talonväelle ja sitten kesäkurssien osanottajille.

Varsinaisena kesänäytelmänä oli vuonna 1982 pariin kertaan esitetty niinikään Jouni Marjasen kirjoittama ”Ystävyys”, jolla oli kaikkiaan kuusi näytöstä. Yksi näytännöistä oli ilmaisesitys kuuluen Konginkankaan ’pitäjöpäivien’ ohjelmistoon. ”Ystävyys” viimeinen näytös oli 21.7. ja katsojia oli enemmän kuin pieneen katsomoomme mahtui, yli 200 henkeä. Lisäistuimia haettiin mistä vain löydettiin, ja ehkä joku joutui katsomaan seisaaltaankin. Se oli kaunis, kohottava ja tietysti haikeakin päätös Käpykolossa tehdyille kulttuuriryölle. Pian jättäisimme nämä maisemat, jotka sinänsä niin hyvin sopivat teosofis-kalevalaisen kulttuurin tyyssijaksi.

Vilkkauudessaan ja vaihtelevuudessaan kesä 1985 ei hävinnyt edellisille. Ryhmiä kävi paljon, mm. kerran 100 henkeä oppimateriaalikeskuksen henkilökuntaa. Myös ruusu-risti- ja kristosofiveljet vierailivat useaan otteeseen. 5.6. illalla tupsahti yllättäen rantaan kuuden miehen venekunta. Miehet kutsuivat itseään ”kadonneen ajan soutajiksi” kulkiene veneellä pitkin 1000 vuotta vanhaa kauppareittiä. Joukossa oli mm. kaksi yliopiston tutkijaa sekä Viitasaaren kunnanjohtaja. He kävivät kanssamme pitkät keskustelut ja kuuntelivat esitettyä musiikkia.

Kuten sanottu, majanmuuttoa tehtiin vähän kerrallaan kevään ja kesän mittaan. 16.6. Martta käväisi Väinölässä ja palattuaan sanoi, että muuttamaan pitäisi päästä mahdollisimman pian, sillä elämä kahdessa paikassa yhtä aikaa muodostuu liian hajottavaksi ja voimia kuluttavaksi. Muuttoa tehostettiin, ja jätimme Käpykoloon vain välttämättömimmät tavaramme.

Käpykolon vuokrasopimukseen sisältyi vuoden irtisanomisaika, joten periaatteessa olimme ”kahden asunnon loukussa” syksyyn saakka.

Samana aamuna kun Martta läksi Vilppulaan eli 16.6. tuli Mikko Niskasen edustaja Kalervo Lehtonen käymään erään pariskunnan kanssa. Pariskunta aikoi aloittaa Käpykolossa ravintolatoimintaa. Kalervo ehdotti, että muuttaisimme pois jo aiemmin, mikä sopi hyvin meidänkin suunnitelmiimme. Näin irtisanomisaika lyheni parilla kolmella kuukaudella, mikä oli myös huomattava taloudellinen säästö.

25.7. oltuaan Väinölässä pari viikkoa oli Martalla jälleen vaikea noin kahden tunnin aika, jolloin hengityksen lakkaaminen ja tajunnan menetys olivat lähellä. Kun tilanne illalla helpotti, läksimme Martta ja allekirjoittanut Käpykoon tekemään viimeisiä muuttojärjestelyjä.

31.7. klo 15.43 koitti sitten se historiallinen hetki, jolloin Martta lähti Käpykolosta lopullisesti mukanaan Merja Saarilehto, Elsa Pajarinen ja allekirjoittanut. Ari Kastegren jäi vielä yhdeksi yöksi tyhjään taloon hoitamaan muutamia asioita, ja viimeinenkin ryhmämme jäsen muutti Väinölään 1.8.1985, eli tasan seitsemän vuotta sen jälkeen, kun Ahosenniemen koulun vuokrasopimus astui voimaan.

Muutto Käpykolosta Väinölään merkitsi siirtymistä metsäisen kalliorinteen kainalosta avarampiin maisemiin, sillä Väinölä oli monelta puolelta peltojen ympäröimä. Ympäristön muuttuminen heijasteli myös toiminnan muuttumista ulospäin suuntautuvammaksi tulevina vuosina ja samalla suurempaa itsenäisyyden opettelua itse kullekin ryhmän jäsenelle.

Kulun seitsemän vuoden aika voidaan ryhmän kannalta

ajatellen jakaa kolmeen jaksoon. Ensimmäinen niistä kesti vuoden, ja se oli perustusten laskemista. Se oli totuttelua temppele- eli jokailtaiseen opiskelutyöhön. Se oli melko totaalista kuunteluoppilasaikaa, jolloin Martta luki ääneen ja puhui ja me muut kuuntelimme. Se oli myös taloudellisen niukkuuden aikaa, kuten kyllä muutamat lähivuodetkin, niin että oli tarkkaan harkittava mitä kauppalistaan laitettiin. Kerran kun piti ostaa halkoja 20 kuutiota, huomattiin, että rahat riittävät vain kymmeneen, ja siihen oli sillä kertaa tyytyminen. Ja sanottava on, ettei ollut lainkaan huono asia, että noina alkuvuosina elettiin niukkuuden aikaa niin taloudellisessa mielessä kuin yleensä mammonallisen maailman virikkeiden suhteen. Olosuhteet olivat hyvät ajatellen sitä aatteellista työtä, johon oltiin valmistautumassa. Paljon muuta kuin teosofis-kristosofista kirjallisuutta ei luettu eikä kulttuuririentoja harrastettu. Tästä voisi ajatella, että jopa oli ikävää ja kurjaa aikaa, mutta asia oli aivan päinvastoin. Uuden oppimista ja omaksumista riitti. Ryhmämme ensimmäistä vuotta voisi kuvailla jonkinlaiseksi kristosofian alkeiden tehokurssiksi, jota Martta väsymättä veti illasta toiseen.

Kaksi seuraavaa, vuotta, 'työn vuodet', olivat tiivistä valistustyön harjoittelua, jolloin paljon yritettiin, välillä liiankin härkämäisesti, mutta suurella innolla ja vilpittömällä mielellä. Valistustyössä ollakseen onnistunutta on omat rajansa ja lainalaisuutensa, ja niitä noina vuosina koetettiin opetella tuntemaan. Jos kasvatus- ja valistustyössä ei toimita vuorisaarnan seuraamisen paljastaman, kuinka sen sanoisi, oikean esoteerisen käytännön mukaisesti, alkaa työ kuluttaa voimavaroja, sen sijaan että kartuttaisi niitä. Näiden seikkojen ymmärtäminen on tärkeää, eikä niitä opi ymmärtämään kuin käytännössä harjoittelemalla.

Neljä viimeistä vuotta Käpykolossa olivat tiivistä ryhmäelämää, temppele- ja opiskelutyötä, ihmisten tapaamista ja myös jonkinlaiseen julkisuuteen astumista tiedotusvälineiden kautta.

Näillä eväillä varustettuna muutimme sitten Väinölään uusia haasteita kohtaamaan, mutta siitä kertomista varten on aloitettava uusi luku.